

TERORISMUL NUCLEAR ȘI RADIOLOGIC: AMENINȚĂRI ASUPRA SECURITĂȚII (INTER)NAȚIONALE

Dr. Ion Valer XENOFONTOV

Agencia pentru Știință și Memorie Militară, Facultatea de Istorie și Filosofie,
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5993-1235>

DOI: 10.55535/GMR.2025.1.07

The study presents a general perspective on the evolution of the weapons of mass destruction. The atomic bomb, which emerged in the context of the Second World War, ceased to be, shortly, the monopoly of a single power. There are two known cases of atomic bombings – on Hiroshima and Nagasaki –, which resulted in Japan's exiting the second world conflagration.

Nuclear bombs have never been used since then, which is explained by the fact that the great powers have realized that the implementation of these weapons would lead to a planetary disaster in which they would have no strength to gain. The tendency of a terrorist organization to seize nuclear bombs further jeopardizes international security.

In the context of the outbreak of the Russian-Ukrainian war in February 2022, a unique situation in history occurred, when foreign armed forces occupied a nuclear power plant, thus threatening the entire global security system.

Keywords: terrorism; nuclear weapons; Ukraine; radiology; Russian Federation;

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

REPERE ISTORICE

Terorismul continuă să fie unul dintre marile flageluri ale contemporaneității. Indiferent de fizionomia terorismului (informațional, mediatic, cibernetic, financiar, religios etc.), ținta acestuia rămâne aceeași, de a crea stări de intimidare, anxietate, neutralizare, asasinare (Văduva, 2002, p. 4). Terorismul nuclear și radiologic reprezintă una dintre problemele recurente la nivel global. Acest gen de amenințare poate afecta în mod direct și indirect cea mai mare parte a Terrei, cu consecințe inerente în toate domeniile.

La mijlocul secolului al XX-lea, omenirea a trecut la o nouă fază de amenințări, necunoscută anterior istoriei. Este vorba despre armele de distrugere în masă, de utilizare a bombei atomice, dotate cu un dispozitiv care eliberează într-o manieră explozivă energia nucleară formată din materiale fisionabile (plutoniu, uraniu), declanșând o reacție în lanț, necontrolată și manifestată printr-o mare cantitate de căldură și pulberi radioactivi, producând, astfel, mari distrugerii materiale și umane. Primul experiment de fisiune nucleară controlată a avut loc în decembrie 1942 (Thomas, 2002). Proiectul de realizare a armei nucleare a început în august 1944, la Los Alamos, în New Mexico, sub numele de „Proiectul Manhattan”, fiind investite un an de muncă și două milioane de dolari. SUA dispuneau, la acel moment, de trei bombe atomice concepute, proiectate și produse de echipe mixte anglo-americano-canadiene (Ib.).

Prima bombă atomică a fost experimentată la 26 iulie 1945, la Alamogordo (New Mexico, SUA). Celelalte două au fost utilizate pentru determinarea japonezilor să capituleze în cel de-Al Doilea Război Mondial, niponii necunoscând faptul că alte bombe, de fapt, nu mai existau. Pe 6 și 9 august 1945, asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki au fost lansate bombele atomice ce funcționau prin fisiunea uraniului, ulterior fiind folosit și plutoniul. Cele două arme de distrugere în masă au dus la omorârea a 150.000 de oameni și mai mulți au suferit

La mijlocul secolului al XX-lea, omenirea a trecut la o nouă fază de amenințări, necunoscută anterior istoriei. Este vorba despre armele de distrugere în masă, de utilizare a bombei atomice, dotate cu un dispozitiv care eliberează într-o manieră explozivă energia nucleară formată din materiale fisionabile (plutoniu, uraniu), declanșând o reacție în lanț, necontrolată și manifestată printr-o mare cantitate de căldură și pulberi radioactivi, producând, astfel, mari distrugerii materiale și umane.

Catastrofa de la Centrala Nucleară Electrică Cernobîl, declanșată la 26 aprilie 1986, a adus o schimbare majoră în percepția opiniei publice referitoare la consecințele majore pe care le-a generat cea mai dezastruoasă calamitate ecologică a Europei din istoria producerii energiei nucleare, fiind estimată la cel mai înalt nivel – al șaptelea.

din cauza radiațiilor degajate. Acest fapt a determinat ieșirea din război a Japoniei, ceea ce a dus la finalizarea celei de-a doua conflagrații mondiale.

Bomba atomică a devenit o realitate a forței pentru superputerile lumii. La 11 iunie 1945, germanul James Franck, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1925), atenționa autoritățile americane că monopolul atomic al SUA ar putea dura doar câțiva ani și se pronunța pentru evitarea utilizării bombei împotriva Japoniei. SUA au pierdut monopolul bombei atomice în 1949, atunci când URSS și-a creat propria armă de distrugere în masă. La 3 octombrie 1952, Marea Britanie a detonat prima bombă atomică în apele australiene. Franța deține bombă atomică din 1960, China – 1964. Ulterior, India (1974), Pakistan (1998), Israel și Coreea de Nord (2006) au devenit și ele puteri nucleare.

Bomba cu hidrogen este o armă nucleară și mai puternică decât cea atomică. A fost obținută în premieră de SUA în 1952, fiind o armă de distrugere în masă creată în urma fuziunii nucleare a izotopilor de hidrogen. La scurt timp, a intrat în posesia URSS (1953), Marii Britanii (1957), Chinei (1967) și Franței (1968). Nu a fost utilizată niciodată în timpul Războiului Rece, însă a devenit un simbol al apocalipsei. Un alt element al dezastrului total a devenit bomba cu neutroni, armă cu radiație sporită. Puterea acestei bombe constă în faptul că omoară oameni, lăsând însă neatinse edificiile. În 1977, SUA au obținut o armă mai performantă, bomba cu hidrogen cu beril, care mărește puterea radioactivă. La mijlocul anilor '80, arsenalul nuclear sovietic era dublu celui deținut de SUA.

Catastrofa de la Centrala Nucleară Electrică Cernobîl (Ucraina de azi, pe atunci componentă a Uniunii Sovietice), declanșată la 26 aprilie 1986, a adus o schimbare majoră în percepția opiniei publice referitoare la consecințele majore pe care le-a generat cea mai dezastruoasă calamitate ecologică a Europei din istoria producerii energiei nucleare, fiind estimată la cel mai înalt nivel – al șaptelea. Cantitatea de materiale radioactive răspândite în atmosferă a fost de 200 de ori mai mare decât cea de la Hiroshima și Nagasaki (Xenofontov, 2011, pp. 70-71; Bandi, 2023, pp. 94-103).

La sfârșitul Războiului Rece, SUA și Federația Rusă, deținătoare ale celui mai mare număr de focoare nucleare, au activat împreună pentru a îndepărta și securiza armele nucleare rămase pe fostul teritoriu sovietic.

Bomba nucleară a prefigurat situația politică din timpul Războiului Rece. Consecințele emitente pe care le-ar fi putut declanșa arma nucleară au constituit bariera principală care a stopat factorul de decizie să le pună în aplicare. S-a conștientizat faptul că activizarea armei de distrugere în masă nu va crea dihotomia învingător și învinși, ci va configura un scenariu dezastruos pentru întreaga omenire.

La sfârșitul Războiului Rece, SUA și Federația Rusă, deținătoare ale celui mai mare număr de focoare nucleare, au activat împreună pentru a îndepărta și securiza armele nucleare rămase pe fostul teritoriu sovietic. Potrivit cercetătoarei Eliza Gheorghe, marile puteri (SUA, Federația Rusă și China) au tins să oprească proliferarea nucleară prin limitarea transferurilor și fixarea garanțiilor asupra tehnologiilor nucleare. Această activitate a fost marcată de doi factori structurali: *distribuția globală a puterii și intensitatea rivalității de securitate dintre ele*. Cu cât rivalitatea dintre marile puteri în sistemul bipolar și multipolar este mai intensă, cu atât mai puțin eficientă este limitarea proliferării (Moniz, 2023, pp. 5-6; Gheorghe, 2019, pp. 88-127).

PROBLEMA ADMINISTRĂRII ȘI UTILIZĂRII CORECTE A PRODUSELOR NUCLEARE

Problemele stringente cu care se confruntă statele lumii rezidă în administrarea și utilizarea corectă a produselor nucleare. La fel, este importantă activitatea de combatere a terorismului nuclear, a traficului ilicit de materiale nucleare prin consolidarea unei structuri internaționale de asigurare a securității nucleare.

Din perspectivă tehnologică, crearea unei bombe nucleare este o problemă dificilă pentru grupările teroriste, dar nu una imposibilă. Între 1990 și 2010 au fost cunoscute 18 cazuri de sustragere a materialului nuclear. Au fost constatate mai multe tentative ale organizației teroriste Al-Qaeda de a-și însuși materiale nucleare sau de a obține expertiză nucleară (RRA, 2010). O amenințare la adresa securității mondiale o constituie deținerea produselor nucleare de către organizațiile teroriste, cum ar fi, de exemplu, Statul Islamic. Actualmente, amenințările la adresa securității nucleare se intensifică – de la sustragere și sabotaj la furtuni puternice, alimentate de schimbările climatice, instabilitate politică și război, subliniind, astfel,

La începutul anului 2024, se estima că cele nouă state deținătoare de arme nucleare (SUA, Federația Rusă, Regatul Unit, Franța, China, India, Pakistan, Coreea de Nord și Israel) dețineau împreună 12.121 de arme nucleare, din care 9.585 erau considerate a fi amplasate în stare de alertă, 3.904 dintre aceste focoașe fiind în regim activ, inclusiv cca 2.100 în stare de alertă majoră.

necesitatea de a proteja instalațiile și materialele nucleare din lume.

Potrivit raportului Nuclear Threat Initiative (NTI, Inițiativa privind amenințarea nucleară) din anul 2016, Pakistanul, India, Israelul, Iranul și Coreea de Nord au fost considerate state cu nivel precar al siguranței de păstrare a materialelor nucleare și cu un nivel înalt al tentativelor de sabotaj. Indicele NTI 2023 relevă o serie de probleme îngrijorătoare referitoare la evoluția evenimentelor. Statele și zonele cu materiale nucleare utilizabile în scopuri militare și instalații nucleare nu au făcut aproape niciun progres din 2020 în direcția îmbunătățirii culturii de securitate și a prevenirii amenințărilor din interior; stocurile de plutoniu utilizabil în scopuri militare din centralele nucleare civile s-au majorat rapid; 34% dintre țările și zonele cu instalații nucleare nu au cerințe de reglementare în vigoare pentru protejarea infrastructurii nucleare în cazul unui dezastru natural sau al celui provocat de om; în aceleași țări și zone, sprijinul pentru măsurile politice și juridice pentru îmbunătățirea securității este în scădere; s-au înregistrat progrese minime în ceea ce privește securizarea surselor radioactive împotriva celor care ar putea să le fure pentru a construi bombe radioactive murdare (Moniz, p. 6).

DEȚINĂTORI DE ARME NUCLEARE: STAREA ACTUALĂ

Dacă, la sfârșitul anilor '80, pe Pământ erau acumulate peste 50.000 de focoașe nucleare, în anul 2023, potrivit organizației internaționale *Inițiativa privind amenințarea nucleară/NTI*¹, se constată că cifra de arme nucleare în lume este de 13.100 (<https://www.nti.org/area/nuclear/>).

Conform datelor furnizate de Institutul de Cercetări pentru Pace din Stockholm, la începutul anului 2024, se estima că cele nouă state deținătoare de arme nucleare (SUA, Federația Rusă, Regatul Unit, Franța, China, India, Pakistan, Coreea de Nord și Israel) dețineau împreună 12.121 de arme nucleare, din care 9.585 erau considerate a fi amplasate în stare de alertă, 3.904 dintre aceste focoașe fiind în regim activ, inclusiv cca 2.100 în stare de alertă majoră. Cele mai multe

¹ *Inițiativa privind amenințarea nucleară* este o organizație de securitate globală nonprofit, axată pe reducerea amenințărilor nucleare și biologice care pun în pericol omenirea (N.A.).

Agenția Internațională pentru Energie Atomică, creată în 1957, constituie principala instituție mondială cu misiunea de a preveni proliferarea nucleară și are drept scop inițierea acțiunilor de prevenire a amenințărilor nucleare la adresa umanității.

resurse de arme nucleare le dețin Federația Rusă (5.580) și SUA (5.044), iar cele mai mici – Coreea de Nord (50) (Sipri Yearbook 2024, p. 12). Se estimează că alte 22 de țări dețin materiale nucleare utilizabile ca arme, cu potențial vulnerabil la furt (NTI, 2024).

Din perspectivă cantitativă, se constată o reducere a numărului de focoașe nucleare din lume. Aceasta se datorează faptului că SUA și Federația Rusă au inițiat un amplu proces de dezmembrare a focoașelor nucleare scoase din uz. Din punct de vedere calitativ, constatăm însă faptul că atât SUA, cât și Federația Rusă întreprind acțiuni ample și costisitoare de înlocuire și de modernizare a focoașelor nucleare, a sistemelor de lansare a rachetelor, avioanelor și submarinelor, precum și ale instalațiilor de producție de arme nucleare. Se preconizează că arsenalul de arme nucleare al Chinei va continua să se majoreze în următorul deceniu. China va avea mai multe arme balistice intercontinentale decât Rusia sau SUA. Cu toate acestea, stocul total de focoașe nucleare al Chinei este în continuare mult mai mic decât cel al Rusiei sau al SUA. În prezent, China deține 410 arme nucleare. La fel, India, Pakistan, Regatul Unit tind să-și sporească stocurile de arme nucleare. Programul nuclear militar al Coreei de Nord rămâne un pilon al politicii sale nucleare. Astfel, în anul 2022, Coreea de Nord a efectuat peste 90 de teste cu rachete balistice, fiind cea mai mare rată de testare efectuată într-un singur an. Israelul menține politica sa de „ambiguitate nucleară”, prin faptul că nu divulgă numărul exact și caracteristicile armelor sale nucleare (Sipri Yearbook, pp. 12-13).

DIALOGURI ÎN PROBLEMELE STRATEGICE DE SECURITATE NUCLEARĂ

Dintr-o perspectivă instituțională, organizațiile internaționale din domeniul vizat urmează să răspundă provocărilor globale la adresa securității nucleare. Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA), creată în 1957 (Thomas, p. 27), constituie principala instituție mondială cu misiunea de a preveni proliferarea nucleară și are drept scop inițierea acțiunilor de prevenire a amenințărilor nucleare la adresa umanității. Din păcate, în ultimii ani se constată o reducere a sprijinului acordat rolului jucat de AIEA în consolidarea cadrului global pentru siguranța și securitatea nucleară. Pentru a face față provocărilor

Importanța acordurilor și angajamentelor privind controlul armelor a fost enunțată la începutul anului 2022, printr-o declarație comună a liderilor celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU (China, Franța, Federația Rusă, Regatul Unit și SUA/Grupul 5) „cu privire la prevenirea războiului nuclear și evitarea unei curse a înarmărilor”.

globale de gestionare a amenințărilor pe dimensiunea terorismului nuclear, ONU a inițiat o serie de convenții în domeniu.

Periodic, pe agenda forurilor internaționale, subiectul securității nucleare devine unul recurent. În timpul administrației Barack Obama, începând cu anul 2010, o dată la doi ani, a fost organizat Summitul de securitate nucleară cu genericul „O lume fără arme nucleare”. Întrunirea a fost marcată și de o serie de incidente de comunicare interstatală. La prima ediție a summitului, premierul israelian Benjamin Netanyahu, incomodat de faptul că urma să fie abordată problema prezumtivului arsenal nuclear al țării sale, a decis să nu participe la acest forum (RRA, 2010). În primăvara anului 2016, reprezentanți din 53 de state s-au întrunit la Washington, în cadrul summitului privind securitatea nucleară. De menționat faptul că, la această adunare, au lipsit state deținătoare de arme nucleare, precum Federația Rusă și Pakistan. La înaltul forum a participat și fostul președinte al României, Klaus Iohannis, care a pus un accent deosebit pe arhitectura de securitate a Mării Negre și a anunțat angajamentele României la acest subiect, astfel: „consolidarea capacităților naționale pentru investigații criminalistice în domeniul nuclear; îmbunătățirea securității transportului materialelor nucleare și radioactive prin implementarea unui sistem-pilot de depistare a circulației și transportului surselor radioactive; dezvoltarea și implementarea unui curs național de training pe tema culturii securității nucleare; noua contribuție voluntară la Fondul de Securitate Nucleară al Agenției Internaționale pentru Energie Atomică” (CECCAR, 2016). Totodată, fostul șef al statului român a ținut să specifice faptul că România face parte din sistemul „restrâns al statelor cu capacități nucleare relevante, posesoare ale întregului ciclu al combustibilului nuclear.” (Ib.).

Importanța acordurilor și angajamentelor privind controlul armelor a fost enunțată la începutul anului 2022, printr-o declarație comună a liderilor celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU (China, Franța, Federația Rusă, Regatul Unit și SUA/Grupul 5) „cu privire la prevenirea războiului nuclear și evitarea unei curse a înarmărilor”. La 3 ianuarie 2022, cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU au emis o declarație comună privind necesitatea de a preveni războiul nuclear. În urma

invaziei, din februarie 2022, de către una dintre puterile nucleare – Federația Rusă – asupra statului vecin – Ucraina –, țară lipsită de arme de distrugere în masă, s-a constatat un regres substanțial în cooperarea bi- și multilaterală privind controlul armelor nucleare. Până la sfârșitul anului 2022, dialogul din țările Grupului 5 a fost suspendat, iar procesul de comunicare s-a limitat la contacte de nivel de experți.

În august 2022, comunitatea internațională nu a reușit să ajungă la un acord în cadrul celei de-a zecea conferințe de revizuire a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare (NPT), din 1968. Lipsa de consens a fost atribuită, în mare parte, poziției luate de Federația Rusă. Întrucât două conferințe de revizuire consecutive s-au încheiat fără rezultate sau recomandări consensuale, părțile au convenit să înființeze un grup de lucru pentru a consolida, în continuare, procesul de revizuire a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, înainte de conferința preconizată pentru anul 2026.

SECURITATEA NUCLEARĂ ÎN SPAȚIUL EST-EUROPEAN

O problemă sensibilă a securității nucleare o constituie spațiul est-european, marcat de corupție, pauperizare, fragilitate democratică, zonă estimată a fi una dintre cele mai vulnerabile în fața rețelelor de crimă organizată, inclusiv de trafic ilicit cu materiale nucleare și surse radiologice. Aceste vulnerabilități sunt intensificate de escaladarea războiului din Ucraina și a menținerii regimului separatist din stânga Nistrului.

Potrivit Memorandumului de la Budapesta din decembrie 1994, Ucraina a renunțat la armamentul său nuclear moștenit de la Uniunea Sovietică, estimat a fi cel de-al treilea arsenal nuclear al lumii. În schimbul semnării Tratatului de neproliferare a armamentului nuclear, SUA și Marea Britanie au oferit statului ucrainean garanții privind securitatea hotarelor. Acest Tratat a dus la ieșirea din izolare internațională a Ucrainei, stat clasat pe locul trei în primirea ajutoarelor străine din SUA, după Israel și Egipt. Deși, în 1996, a fost semnat Tratatul ruso-ucrainean de prietenie, ce garanta integritatea teritorială a Ucrainei, Federația Rusă a încălcat flagrant aceste angajamente (Plokhly, 2018, pp. 360-361). În contextul războiului ruso-ucrainean declanșat la scară largă la

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Potrivit Memorandumului de la Budapesta din decembrie 1994, Ucraina a renunțat la armamentul său nuclear moștenit de la Uniunea Sovietică, estimat a fi cel de-al treilea arsenal nuclear al lumii. În schimbul semnării Tratatului de neproliferare a armamentului nuclear, SUA și Marea Britanie au oferit statului ucrainean garanții privind securitatea hotarelor.

Pentru autorități și personalul instalațiilor nucleare din Ucraina, războiul a creat provocări fără precedent în ceea ce privește securitatea și garanțiile nucleare. Niciodată până acum nu au mai funcționat centrale nucleare supuse bombardamentelor de artilerie sau de rachete din partea unui stat beligerant sau să fie ocupate de către forțe militare.

24 februarie 2022, armata rusă a pus sub o amenințare reală centralele nucleare din Ucraina, implicit, punând sub primejdie întreaga regiune cu o posibilă scurgere radiologică devastatoare la nivel planetar.

La 4 martie 2022, lumea a rămas consternată de faptul cum armata rusă a ocupat centralele nucleare Zaporojia și Cernobîl din Ucraina. Forțele rusești au tras obuze cu explozibil puternic în jurul centralei nucleare Zaporojia, provocând o explozie a centralei, cu o pierdere a sursei de energie din afara amplasamentului, fiind astfel nevoită să se bazeze pe generatoare diesel de urgență pe un termen scurt, pentru a răci reactoarele și combustibilul uzat. De asemenea, forțele rusești au abuzat fizic și psihologic personalul de la Zaporojia și Cernobîl, degradându-le capacitatea acestora de a opera în siguranță instalațiile nucleare.

În decizia de a ocupa cu forța Zaporojia, orașul cu cea mai mare centrală nucleară din Europa, Rusia a riscat să genereze o contaminare radiologică pe scară largă, punând în pericol viața și sănătatea oamenilor, securitatea mediului din întreaga regiune.

Federația Rusă a tins să utilizeze centralele nucleare ucrainene ca adăposturi pentru resursele umane, muniții și pentru creare de posturi de comandă pentru trupele sale. La fel, se miza pe controlul a 60% din producția de curent electric a Ucrainei, influențând, astfel, în mod direct economia acestui stat. Kremlinul a recurs la șantajarea statelor europene cu posibile scurgeri radioactive, mizând să descurajeze susținerea de către acestea a Ucrainei (Nițulescu). Trebuie menționat faptul că Zaporojia este inclusă de către Federația Rusă în planul de secesiune a Ucrainei în statul-tampon Novorosia, considerent ce ar fi permis rușilor să aibă acces terestru la Crimeea și la raioanele din stânga Nistrului (Plochy, p. 378). În prezent, centrala nucleară din Ucraina nu mai produce energie electrică, fiind o bază militară a trupelor ruse.

Pentru autorități și personalul instalațiilor nucleare din Ucraina, războiul a creat provocări fără precedent în ceea ce privește securitatea și garanțiile nucleare. Niciodată până acum nu au mai funcționat centrale nucleare supuse bombardamentelor de artilerie sau de rachete din partea unui stat beligerant sau să fie ocupate de către forțe militare. A fost o situație pe care puțini au anticipat-o, deoarece instalațiile nucleare nu au fost proiectate pentru a se apăra împotriva

O lovitură semnificativă pentru ecosistemul instituțiilor multilaterale de securitate nucleară a fost dată în anul 2022, atunci când inițiativa globală pentru combaterea terorismului nuclear a fost suspendată din cauza invaziei Federației Ruse în Ucraina.

intervențiilor armate sau pentru a funcționa în siguranță într-o zonă de război. Conflictul militar a subminat siguranța și securitatea nucleară în mai multe moduri, de la subminarea culturii de securitate până la introducerea unor amenințări survenite de la o instalație nucleară (The NTI Nuclear Security Index 2023, p. 42).

La 6 octombrie 2022, președintele de la acea vreme al SUA, Joe Biden, a avertizat opinia publică mondială asupra unui „Armagedon” ca urmare a utilizării de către Federația Rusă a armelor nucleare în Ucraina. Pe fundalul escaladării războiului ruso-ucrainean, AIEA a organizat mai multe misiuni de experți tehnici pentru Ucraina, stabilind, la 13 decembrie 2022, o structură permanentă a experților în domeniul securității nucleare la toate cele patru centrale nucleare din Ucraina. De asemenea, AIEA a propus un cadru conceptual de „șapte componente indispensabile ale securității nucleare” pentru a aborda amenințările la adresa instalațiilor nucleare în timp de război (Sipri Yearbook, pp. 14, 23).

Acțiunile de insecuritate de la stațiile nucleare din Ucraina, urmate de evenimentele interne din Rusia, au ridicat semnale de alarmă referitoare la controlul autorităților centrale asupra arsenalului nuclear.

CONCLUZII

Este o realitate fundamentală că neglijarea riscurilor nucleare din orice stat sau zonă pune în pericol siguranța globală. Un singur act de terorism nuclear ar avea consecințe devastatoare din perspectivă politică, economică și umanitară, care ar reverbera în întreaga lume. De asemenea, ar submina energia nucleară civilă și rolul important pe care aceasta îl deține în atenuarea schimbărilor climatice globale.

În acest sens, este stringent ca marile puteri să organizeze noi inițiative globale sau regionale axate pe reducerea riscului de sabotaj sau furt nuclear.

Așa cum aminteam în cadrul acestui demers, o lovitură semnificativă pentru ecosistemul instituțiilor multilaterale de securitate nucleară a fost dată în anul 2022, atunci când inițiativa globală pentru combaterea terorismului nuclear a fost suspendată din cauza invaziei Federației Ruse în Ucraina.

Așadar, în contextul escaladării la scară largă a războiului ruso-ucrainean din 24 februarie 2022, au fost activizate stările de angoase referitoare la intensificarea conflictului militar până la declanșarea unei conflagrații nucleare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bandi, I. (2023). „Iradiații deturnate”: reacția conducerii politice și administrative din Ungaria la dezastrul nuclear de la Cernobîl. În *Moldoscopie*, nr. 1 (98), pp. 94-103. ISSN 1812-2566.
2. CECCAR Business Magazine (2016). *Declarația de presă a Președintelui României, domnul Klaus Iohannis, susținută la finalul Summitului privind Securitatea Nucleară din Washington D.C., Statele Unite ale Americii*, <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/terorismul-nuclear-noua-amenintare-mondiala-a121/>, accesat la 12 iulie 2024.
3. Gheorghe, E. (2019). *Proliferation and the Logic of the Nuclear Marke*. În: *International Security*, 43 (4), pp. 88-127. ISSN 0162-2889.
4. Moniz, E.J. (2023). *Foreword*. În: *Falling Short in a Dangerous World*. Sixth edition. Washington, iulie, pp. 5-6, https://www.ntiindex.org/wp-content/uploads/2023/07/2023_NTI-Index_Report.pdf, accesat la 14 octombrie 2024.
5. Nițulescu, G. *Centrala nucleară Zaporozia a devenit o „bază militară rusă”, potrivit unui oficial ucrainean*, <https://adevarul.ro/stiri-externe/europa/centrala-nucleara-zaporozia-a-devenit-o-baza-2247373.html>, accesat la 23 septembrie 2024.
6. *Nuclear Threat Initiative (2024)*, <https://www.nti.org/area/nuclear/>, accesat la 3 octombrie 2024.
7. Plokhy, S. (2018). *Porțile Europei. O istorie a Ucrainei*, trad. din engleză de Smaranda Câmpeanu. București: Editura Trei. ISBN 978-606-198-324.
8. Radio România Actualități/RRA (2010). *Premierul israelian boicotează summitul de la Washington*, <https://www.romania-actualitati.ro/stiri/in-lume/premierul-israelian-boicoteaza-summitul-de-la-washington-id9551.html>, accesat la 16 aprilie 2024.
9. SIPRI YEARBOOK 2024. *Armaments, Disarmament and International Security SIPRI YEARBOOK 2024. Summary*, https://www.sipri.org/sites/default/files/2023-06/yb23_summary_en_1.pdf, accesat la 9 ianuarie 2025.
10. *The dangers are real*, <https://www.nti.org/area/nuclear/>, accesat la 24 ianuarie 2025.
11. *The 2023 NTI Nuclear Security Index* (2 iulie 2023). *Falling Short in a Dangerous World*, sixth edition, Washington, D.C., https://www.ntiindex.org/wp-content/uploads/2023/07/2023_NTI-Index_Report.pdf, accesat la 18 septembrie 2024.

12. Thomas, P. (2002). *Enciclopedia Războiului Rece*. București: Univers Enciclopedic. ISBN 973-9436-749.
13. Văduva, Gh. (coord.). (2002). *Terorismul. Dimensiune geopolitică și geostrategică. Războiul terorist. Războiul împotriva terorismului*. București, https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/terorismul.pdf, accesat la 23 august 2024.
14. Xenofontov, I. (2011). *Societatea postCernobîl*. În *Akademios*. Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă, nr. 1(20), pp. 70-76. ISSN 1857-0461.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ